

ki se zgore, to je tiste, ki ostanejo kot pepel dobe, iz zemlje, zgorljive stvari pa iz zraka. A. Stöckhard in E. pl. Wolff sta posebno važnost pokladala na dušik, ki je v zemlji, dočim je Liebeg mislil, da na dušiku ni dosti ležeče, ker ga rastline dobe dovolj spojenega iz zraka. Vse te teorije so bolj ali manj opravičene, ali vendar imajo jedno napako, to je preveč so jednostranske. Dandanes pa vemo, da se je treba ozirati na mnoge najrazličnejše stvari, da so na rastline velike važnosti dušik pa tudi rudninske snovi.

V prsti pa niso le redilne snovi, temveč jih je mnogo več neredilnih. Skušnje pa vendar uče, da tudi te snovi niso brez pomena, temveč velikokrat odločujejo rodovitnost in kakovost zemlje. Gorkota in voda sta velike važnosti za vsako rastlino in baš te snovi rastlinam dovajajo ta dva faktorja.

Naj je v dveh prsteh tudi jednako redilnih snovij, pa vendar ne bodeta jednako rodovitni, in pripravi za jednake sadeže, ako jedna po kakovosti drugih snovij drži vodo in ostaja mrzla, druga se pa hitro posuši in ogreje. Presnavljanje in raztapljanje redilnih snovij se v tacih zemljah ne vrši enakomerno in zato je niso enakomerno dobre.

Rodovitna zemlja je nastala, ko so sprhnele skale, iz katerih obstoji trdni del naše zemlje. To napravi rodovitna zemlja še dandanes. Preminjanje gorkote, potem vpliv vode in zraka omeče kamenje, da se začno razletavati in drobiti v prst. Vsled nejednakomerne gorkote ogrevanja ali ohlajenja se kamenje razpoka in mej razpoke se udere zrak in voda, ki pospešuje razkrojanje. Voda je izpira raztopljenine in odplavljive dele kamenja, pa tudi mehanično fino odtira pesek in pri zmrznenju drobi skale v manjše dele. Voda prouzročuje tudi kemične preosnove in s tem ruši kamenje.

(Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Razglas. Vsled ukaza visoke c. kr. deželne vlade z dne 6. avgusta 1894. je visoko c. kr. ministerstvo za poljedelstvo z odlokom z dne 21. julija 1894. št. 14425 ukazalo, da naj se tisti vinogradniki, kateri na pomlad l. 1895. ameriške trte iz državne trtnice v Kostanjevici kupiti želijo, pri tem c. kr. okraj. glav. ustno ali pismeno brez koleka zadnji čas do 1. oktobra 1894. oglasijo. Trte se bodo po razmeri nahajajoče se zaloge in sicer samo takim naročnikom oddajale, kateri imajo vinograde v krajih, kjer je trtna uš vinograde uničila po sledečih cenah: a) rezniki Riparije sauvage in celerionè, Solonis, Rupestris in York Madeira po 3 gld. 1000 komadov. b) rezniki Riparije portalis, Pailleras, Peraer in Jacques po 6 gld. 1000 komadov. c) vkoreničene trte pa brez razločka vrste po 10 gld. 1000 komadov. Brezplačno zamo-rejo se trte izjemno le takrat oddati, če bi se trtni matičnjak iz kakega občinskega ali društvenega zaklada napraviti nameraval in bi bil obstanek tacega podjetja za najmanj 10 let zagotovljen.

Letina na Ogerskem. Po vladnem poročilu se je na Ogerskem pridelalo kacij 38 milijonov meterskih stotov pšenice, kacij 14 milijonov meterskih stotov rži, 12 milijonov meterskih stotov ječmena in kacij 10 meterskih stotov ovsa.

Zaradi suše kaže krompir, sočivje in zelenjava slabo. V nekaterih krajih bode tudi manjkalo krme.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Bilo je že proti večeru, ko smo dospeli na postajo Trnovo. Prav nič manj, kot na postaji Matulje-Opatija, pomudil se bi bil tudi tu rad vsaj za kake ure. Od kar sem vidil (menda l. 1867.) v prvič ta kraj se mi je nekako priljubil, in prav lahko bi se vdomačil v njem. Kakor sosedna Bistrica, stoji tudi vas Trnovo, ki šteje 117 hiš. števil, ob stari reški državni cesti. Lega vasi je jako prijetna, ker opasuje nizki griček, vrh katerega stoji kakor krona stara slavna farna cerkev. (Posvečena je sv. apostolu Petru.) Sicer daje kraju to nekaki slikoviti obraz, ali dohod do cerkve mora pa zlasti o zimskem času za prebivalstvo, posebno za ostarele ljudi, vendar le težaven biti.

Trnovska fara je ena iz med najstarejših in tudi najimenitnejših naše dežele in škofije. Čas njene vstanovitve natančno ni znan. Leta 1318. je bil v Trnovem župnik Nikolaj Manfuita. Zlasti pa je slovela trnovska fara o Valvazorjevem času. Bil je takrat kot župnik Nikolaj Salon, ki je bil ob enem škof in opat (in partibus infidelium t. j. častnega škofa in opata naslov.) Štela je oni čas fara poleg treh vikarijatov: v Knežaku, na Premu in v Pograjah še 35 podružnih cerkva, z vikarijatskimi vred tedaj skupaj 38. Iz novejših časov naj med drugim navedem, da je bila trnovska občina brž ko ne prva v naši deželi, ki je bila določila svojemu nadučitelju tako plačo, da je bila pošteni učiteljski plači vsaj nekoliko podobna. (Po mnogih drugih krajih so dobivali učitelji toliko, da je bilo za umreti preveč, za živeti pa mnogo premalo.) Zato je pa imelo Trnovo tudi vedno odlične nadučitelje, kar nam svedoči imena: Belar, Gerbič, Govekar, Mencingar, Rant, Zarnik.

Trnovska šola je zdaj štiri-razrednica za dečke, kar pa služi kraju še v posebno častno odliko, je to, da se nahaja ondi tudi štiri-razredna nunska dekliška šola ubožnih šolskih sester de Notre Dame. Ustanovil jo je velespoštovani g. Janez Valenčič, trgovec v Trnovem, podarivši v ta namen lepo hišo, v kateri je priredil štiri učne sobe, kapelico in stanovanje za šol. sestre l. 1878. Vse to, hišo in kapelico so blagoslovili 21. okt. 1878. tedajni knezoškof mlg. dr. Jan. Kriz. Pogačar. Za vzdrževanje šol. sester naložilo se je bilo 8000 gld. v obligacijah, in brž ko ne daroval je bil tudi to znamenito svoto plemenito-dušni gospod Valenčič sam. (Letos zida imenovani gosp. dobrotnik tik samostana novo šolsko poslopje za nunsko, menda notranjo šolo, ker je v starem šol. poslopu prostor pretesen; kajti sestre imajo poleg